

Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Τμήμα Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διεθνείς κι Ευρωπαϊκές Πολιτικές στην Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Έρευνα»

Μάθημα: **Η Διάσταση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας**

Εξάμηνο Σπουδών: Α΄

Τύπος: Επιλογής

Διδάσκοντες : **A. Κότιος**

Προαπαιτούμενα: Κανένα

Μέθοδοι παραδόσεων: Διαλέξεις

Αξιολόγηση προόδου: Εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου, εργασίες

Παραδοτέα ύλη: Παρουσιάσεις των Διαλέξεων και ενδεικτική Βιβλιογραφία όπως περιγράφεται ακολούθως

Περιγραφή

Η κοινωνική οικονομία (ή τρίτος τομέας της οικονομίας), βρίσκεται ανάμεσα στη δημόσια και στην ιδιωτική-κερδοσκοπική οικονομία και περιλαμβάνει δραστηριότητες που αναλαμβάνονται από επιχειρήσεις και οργανισμούς, κυρίως συνεταιρισμούς, κοινωνίες αλληλοβοήθειας και σωματεία (ενώσεις), που σκοπό έχουν κυρίως την παροχή υπηρεσιών προς τα μέλη τους ή την κοινωνία, παρά την επιδίωξη κέρδους. Σύμφωνα με τον Ν. 4019/2011, Κοινωνική Οικονομία ορίζεται: "το σύνολο των οικονομικών, επιχειρηματικών, παραγωγικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, των οποίων ο καταστατικός σκοπός είναι η επιδίωξη του συλλογικού

οφέλους και η εξυπηρέτηση γενικότερων κοινωνικών συμφερόντων". Ως φορέας της Κοινωνικής Οικονομίας, θεσπίζεται η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.). Εκτιμάται ότι το 10% των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, με 11 εκ. θέσεις εργασίας και 5,9% εργαζόμενους συνολικά απασχολούνται στην Κοινωνική Οικονομία. Η Ελλάδα υπολείπεται στα ποσοστά αυτά, υπάρχουν όμως σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης. Για παράδειγμα, για την αντιμετώπιση της κρίσης δημιουργήθηκαν και δημιουργούνται πολλές νέες κοινωνικές επιχειρήσεις και κοινωνικές συμπράξεις. Επίσης, οι συνεταιρισμοί παλαιού και νέου τύπου (π.χ. ΚΟΙΣΠΕ) μπορούν να επεκταθούν σε πάρα πολλούς τομείς (π.χ. υγεία, περιβάλλον, ενέργεια, εμπόριο, εκπαίδευση και κατάρτιση, πολιτισμό, αγροτική και βιοτεχνική παραγωγή, εθελοντισμό κ.α.). Θα πρέπει, όμως, να αντιμετωπιστούν προβλήματα όπως αυτό της χρηματοδότησης και της τεχνικής στήριξης.

Στο πλαίσιο του μαθήματος διδάσκονται οι θεωρητικές βάσεις της Κοινωνικής Οικονομίας με έμφαση στην έννοια της Αλληλέγγυας Οικονομίας κατά την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών, οι βασικές αρχές λειτουργίας των Κοινωνικών Επιχειρήσεων, το νομικό πλαίσιο σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, η ίδρυση, οργάνωση, δημοκρατική λήψη αποφάσεων, η χρηματοδότηση και δικτύωσή τους, και δίνεται η δυνατότητα προσέγγισης στην πράξη παραδειγματικών Κοινωνικών Επιχειρήσεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται τόσο στην ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία κοινωνικής επιχείρησης στο χώρο της εκπαίδευσης και κατάρτισης, όσο και σε εκπαιδευτικά πακέτα για την επιμόρφωση στελεχών, εργαζομένων και κοινωνικών επιχειρηματιών.

Μαθησιακοί στόχοι

Κύριος σκοπός του μαθήματος είναι η μετάδοση γνώσεων σε θέματα κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικών επιχειρήσεων, ενός ιδιαίτερα δυναμικού τομέα, ο οποίος έχει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης στη χώρα μας, ιδιαίτερα στο πλαίσιο του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020. Η απόκτηση των ειδικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων θα βοηθήσει τους φοιτητές:

- στην επιστημονική, επαγγελματική ή κοινωνική δραστηριοποίησή τους στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας,
- στην αξιοποίηση των γνώσεων για την ίδρυση κοινωνικών επιχειρήσεων ή τη συμμετοχή τους σε αυτές, συμβάλλοντας στην περαιτέρω ανάπτυξή τους,
- στην αξιοποίηση των προγραμμάτων και δράσεων του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020,
- στην μεταφορά καλών πρακτικών κοινωνικής οικονομίας στα πεδία της εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Περιεχόμενα

Κατωτέρω περιγράφονται συνοπτικά τα περιεχόμενα του μαθήματος ανά εβδομάδα διδασκαλίας (σύνολο 11 διδακτικών εβδομάδων στο εξάμηνο):

Εβδομάδα	Αντικείμενο	Διδάσκοντες
1	Εισαγωγή, στόχοι και περιεχόμενο του μαθήματος και της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας.	Κότιος

	Εννοιολογικοί προσδιορισμοί, χαρακτηριστικά, σκοποί, αρχές της Κοινωνικής Οικονομίας και των Κοινωνικών Επιχειρήσεων, τομείς δραστηριοποίησης των κοινωνικών επιχειρήσεων και διαφορές από τους άλλους δύο τομείς της οικονομίας.	
2	Η εξέλιξη του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας στην ΕΕ και στην Ελλάδα, στατιστική απεικόνιση βασικών μεγεθών της, χαρτογράφηση των δραστηριοτήτων του τομέα, καλές πρακτικές κοινωνικών επιχειρήσεων και φορέων στην Ελλάδα.	Κότιος
3	Το θεσμικό πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων στην ΕΕ και στην Ελλάδα. Ο Νόμος 4019/1 και οι μετέπειτα τροποποιήσεις του.	Κότιος
4	Μοντέλα Κοινωνικών Επιχειρήσεων και Φορέων Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα 1: Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, Αστικοί Συνεταιρισμοί, ΚΟΙ.Σ.Π.Ε., Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.) του Ν. 4019/11.	Κότιος
5	Μοντέλα Κοινωνικών Επιχειρήσεων και Φορέων Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα 2: Αστική Εταιρεία, Φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών όπως Σύλλογοι (Αστικά σωματεία) και Μ.Κ.Ο., Κοινωνική Δικαιόχρηση (Social Franchising), Θερμοκοιτίδες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (Business incubator), Εταιρείες Λαϊκής Βάσης (Ε.Λ.Β.), Ιδρύματα Επιχειρήσεις της Αυτοδιοίκησης.	Κότιος
6	Ενώσεις και δίκτυα κοινωνικών επιχειρήσεων και φορέων σε Ελλάδα και Ευρώπη – Ευρωπαϊκοί και Εθνικοί Φορείς ενημέρωσης και στήριξης.	Κότιος
7	Προβλήματα ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα – προτάσεις πολιτικής	Κότιος
8	Η ανάπτυξη και δράση της Κοινωνικής Οικονομίας στους τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης – παραδείγματα και καλές πρακτικές στην ΕΕ και στην Ελλάδα	Κότιος
9	Προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για την προώθηση της Κοινωνικής Οικονομίας	Κότιος

	στους τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης.	
10	Ανάληψη κοινωνικής επιχειρηματικότητας και ίδρυσης κοινωνικής επιχείρησης τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης – επιχειρηματικός σχεδιασμός	Κότιος
11	Ευρωπαϊκά, Εθνικά, Περιφερειακά και Τοπικά Προγράμματα και δράσεις για την στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας – Οι δράσεις του ΕΣΠΑ 2014-2020	Κότιος

Αξιοποίηση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών

Οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών θα αξιοποιηθούν ως ακολούθως:

- Κατά τη διάρκεια των διαλέξεων θα προβάλλεται οπτικοακουστικό υλικό.
- Διδακτικό υλικό θα είναι διαθέσιμο στο e-class του μαθήματος και με αναζήτηση μέσω του Heal-link.

Κύριο διδακτικό σύγγραμμα

Ντούλια, Θεοδώρα, Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα- Μια δυναμική Προοπτική ενάντια στην Κρίση, Ενημερωτικό και Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο, Εκδότης: ΟΣΕΛΟΤΟΣ, Αθήνα 2015

Γεώργιος Κωνσταντίνος (Επιμέλεια), Κοινωνική Οικονομία Θεωρία Εμπειρία και Προοπτικές, Εκδότης: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ, Αθήνα 2014

Επικουρική βιβλιογραφία

Ε.Ε. (2013), *Κοινωνική οικονομία και κοινωνική επιχειρηματικότητα*, Οδηγός για την Κοινωνική Επιτροπή, τ. 4, Λουξεμβούργο

ΕΛΙΑΜΕΠ (2015), *Κοινωνική Οικονομία: Μια βιώσιμη εναλλακτική*; Αθήνα.

ΥΠΕΠΘ (2013), *Κοινωνική Οικονομία – Κοινωνική Επιχειρηματικότητα*, Εκπαιδευτικό υλικό, Αθήνα.

Chell, E. (2007), Social enterprise and entrepreneurship: towards a convergent theory of the entrepreneurial process, *International Small Business Journal*, 25 (1), 5-26.

Defourny, J. and Nyssens, M. (2008), Social enterprise in Europe: recent trends and development, *Social Enterprise Journal*, 4(3), 202-228

Galera, G. and Borzaga, S. (2009), Social enterprise: an international overview of its conceptual evolution and legal implementation, *Social Enterprises Journal*, 5(5), 210-228

Mertens, S. (1999), Nonprofit organizations and social economy: two ways of understanding the third sector, *Annals of Public and Cooperative Economics*, 70(3), 501-520.

Seelos, C. and Mair, J. (2005), Social entrepreneurship: Creating new business models to serve the poor, *Business Horizons*, 48, 241—246

Ιστοσελίδες

Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία (ΕΥΚΕΚΟ), Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, <http://www.keko.gr/el/>

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, <http://www.social-economy.com/>

ΔΙΚΤΥΟ – Κοιν.Σ.Επ., <http://koinsep.org>

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Για κάθε ενότητα θα δίδεται στους φοιτητές ειδική βιβλιογραφία